

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAIŅAS LĪDZEKĻU PADOME

Rīgā, 2019. gada 31. janvārī

LĒMUMS Nr. 12

Par programmas “Rossija RTR” izplatīšanas ierobežošanu Latvijas teritorijā

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome) šādā sastāvā: Padomes priekšsēdētāja vietnieks Ivars Āboliņš, Padomes loceklis Patriks Grīva, Padomes locekle Gunta Līdaka izskatīja administratīvo lietu par iespējamo Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. – 4. punkta pārkāpumu Latvijas teritorijā izplatītās programmas “Rossija RTR” saturā.

I. LIETAS FAKTISKO APSTĀKĻU APRAKSTS

2017. gada 31. maija/1. jūnija raidījums “Vakars ar Vladimiru Solovjovu”

Raidījuma dalībnieki atbalstoši izsakās par teroraktiem Afganistānā: *“Ir nepieciešami vairāk kaujinieki, lai katru dienu būtu terorakti. Sajaukt. Tur būs tūkstošiem Al-Qaeda, tūkstoši Bin Ladenu. Un vienā dienā kādam reģionam uzbruks. Ne mūsu valstij. Bet mēs nāksim. Un tas mums ir izdevīgi. Mēs tur nāksim kā atbrīvotāji un pievienosim viņus Krievijas Federācijai uz visiem laikiem.”*; *“Lielgabalus sviesta vietā. Un tad būs lepnums un prieks.”* Raidījumā ir konstatējami naidīgi un agresīvi izteikumi, kas vērsti pret Baltijas valstīm: *“Mums ir jānosaka ultimāts Baltijas valstīm, lai atvirza visu NATO armiju 300 kilometru attālumā no Krievijas robežas. Ja neatvirzīs – mēs pieņemsim noteiktu mērus.”* Raidījuma vadītājs jautā par to, kādus mērus. Uz ko tiek atbildēts: *“Ja neatvirzīs, viņi redzēs. No rīta, naktī atlidos kādas lidmašīnas.”*; *“Tas nozīme, ka ikvienam ir jāsaprot, ka mums principā ir šāda trieciena iespēja, un, ja nepieciešams, šāds spēks var tikt izmantots.”*; *“Pēdējais. Pieņemsim, ka kāds no mums baidās, piemēram, Baltijas valstis, un gaida, ka sāks darboties ANO Statūtu piektais pants, ka uzbrukums Baltijas valstīm – Vašingtonas līgumam, nav svarīgi! – ka viņi vienmēr ir drošībā, ANO karaspēks jau stāv un, nedod Dievs, kāds no austrumiem, būtībā to varam mēs, uzbruks – uzreiz tas ir uzbrukums NATO, visam blokam. Nē, mums viņiem jāpaskaidro – puiši, nepaspēsiet, viss notiks naktī, no rīta pār visām jūsu pilsētām plīvos krievu karogi. Nekāds 5., 6. pants nedarbosies, jūs nevienam neesat vajadzīgi. Kurš vēlas karot ar Krieviju?! Kurš?! Visi klusē... neviens. NATO mēs jautājam: “Kurš vēlas karot ar Krieviju? Mani karaspēki jau stāv. Rīga, Tallina, Viļņa. Es esmu gatavs doties uz Varšavu, uz Berlīni – visur!”*; *“Es saku, ka ir vajadzīga stingra nostāja, lai viņi baidās, baidās un vēlreiz baidās! Tikai tā. Ja nebaidīsies, spļaus mūsu virzienā.”*

2017. gada 25./26. oktobra raidījums “Vakars ar Vladimiru Solovjovu”

Raidījuma dalībnieki izsakās par Krievijas ārpolitiku un tiek vērsti naidīgi un agresīvi aicinājumi pret Poliju: *“Jābūt reakcijai uz visu. Reakcijas nav. Visu laiku, tā teikt, mēs tikai, mēs esam visu*

laiku pasīvā režīmā. Redziet, ir aktīvs un pasīvs. Lūk, ir aktīvi naudas izteiksmē, tas ir labi, tie ir jūsu aktīvi, pasīvi – tie ir jūsu parādi. Bet mēs visu laiku esam parādos, mēs gaidām.”; “Poļi nolēmuši demontēt krievu karavīru kapu kopiņas. Kas tas tāds vispār ir? Pārvietojiet armiju uz robežu ar Poliju, uz Kaļiņingradu. Notēmējiet mūsu raķetes uz Varšavu. 600 tūkstoši mūsējo krita par jums, poļiem! Bet viņi sāk likvidēt to karavīru kapu kopiņas, kuri gāja bojā, aizstāvot šo valsti. Lūdzu, noliedziet simboliku – padomju, komunistu – jūsu tiesības. Bet neaiztieciat kritušo karavīru kapu kopiņas! Neviena taču neko nesaka, neviens neko. Kaut kur mēs sarīkosim sanāksmi, tikšanās...”

2017. gada 1. novembra raidījums “60 minūtes”

Raidījuma vadītājs dod iespēju raidījuma dalībniekam paust naidīgus un agresīvus aicinājumus pret Ukrainu: “Un šīs ir “60 minūtes” uz karstām pēdām, mēs turpinām. Ņikita Isajevs apsolīja 30 sekundēs atdot Ukrainu krievu pasaulei.”. Raidījuma dalībnieka paustais: “Jā, es vēlos pabeigt to, ko es sāku pirms reklāmas. Krievijai ir jānosaka, es ļoti ātri, vai mēs palaižam šo pazudušo dēlu un gaidām, kad viņš atnāks noliektu galvu un teiks: “Nu viss, ņemiet mani atpakaļ, mēs esam krievi, mēs visi būsim kopā uz mūžu!” Vai arī attiecīgi mums jāieņem cita pozīcija, kā teica: karogu Kijevā, 36 stundas, atnāca karaspēks, desantnieki, un pēc tam, tā sakot, mēs viņiem sakām... Mēs bloķējam masu saziņas līdzekļus, ieslēdzam savus un sakām: “Krievu pasaule mūžīgi mūžos!” Mēs cīnāmies ar citiem, mēs nošķiram rietumu daļu un sakām: “Lūk mūsu, krievu, pasaule, viņa ir tāda.” Un tad mēs strādājam ar rietumu daļu.” Raidījuma vadītājs jautā Ņikitam Isajevam par to, kāds variants viņam patīk labāk. Tiek sniegta atbilde, ka otrs. Raidījuma vadītājs jautā Ņikitam Isajevam: “Vai ir kāds lielāks kompromiss?” Ņikita Isajevs atbildot norāda: “Bet pie mums, lūk, šis kompromisa stāsts trīs ar pusi gadus maldināja visus krievu pilsoņus, kā izturēties pret ukraiņiem. No vienas puses, saka: “Mēs draudzējamies ar ukraiņiem, viss ir kārtībā.”; No otras puses: “Tur ir fašisti, benderi (benderovieši) vai kaut kas cits. Un šis vidusceļš noveda mūs pie tā. Mūsu politiskajai vadībai ir jādara jau kaut kas pietiekami noteikts.”

2017. gada 3. novembra raidījums “60 minūtes”

Raidījumā tiek pausti nepatiesi, agresīvi un naidīgi izteikumi pret Latviju: “Kamēr Kijeva mēģina kopēt nacistiskās Vācijas metodes, Latvijā fašistus jau likumdošanas līmenī ieceļ par varoņiem.”; “Nu un arī oficiāli tiek dzēstas visas robežas starp padomju karavīriem atbrīvotājiem un latviešu SS leģionu brīvprātīgajiem. Tagad to apzīmē ar neitrālu terminu “Otrā pasaules kara dalībnieks”. Lūk, kāds, vispārīgais vilcienos, ir šis likumprojekts.”; “Lūk, skatieties, jā, tas ir, pielīdzināt, atzīt visu Latvijas pilsoņu nopelnus neatkarīgi no tā, vai viņi cīnījās pret nacistisko Vāciju vai PSRS; par Otrā pasaules kara dalībniekiem tiek atzīti iedzīvotāji, kuri no 1940. gada 17. jūnija bija pilsoņi vai likumīgi ieradušies Latvijā vispār un tā tālāk. Tas ir skaidrs, jā, ka esesieši saņems tos pabalstus, valsts atbalstu, ko saņēma un saņem Lielā Tēvijas kara veterāni, izņemot, starp citu, jā, izņemot PSRS vai Latvijas PSR VDK darbiniekus. Kāpēc tas tiek darīts, jo tas vienkārši ir kaut kāds vājprātīgs murgs?”; “Nu vienkārši pabeigsim šo loģiku līdz galam. Bija latviešu soda bataljoni, kas sadedzināja ciemus kopā ar iedzīvotājiem Pleskavas apgabalā, tāpat citās Padomju Savienības teritorijās bija sargi koncentrācijas nometnēs un bija arī mūsu

karavīri, kuri atbrīvoja koncentrācijas nometnes. Tātad šodien tas, kurš apsargāja koncentrācijas nometni un nogalināja cilvēkus, ir Otrā pasaules kara dalībnieks un Otrā pasaules kara dalībnieks ir arī tas, kurš atbrīvoja cilvēkus. Tas ir, mums ir situācija, kad galu galā vēlas izdzēst visas morālās robežas starp labo un ļauno. Ļaunums ir līdzvērtīgs labajam.”; “Maniaks, kurš nogalina cilvēku parkā, izlej asinis, un policists, kurš redz, kā maniaks mēģina nogalināt cilvēku, un nogalina maniaku, viņš arī izlej asinis. Bet šeit, atvainojiet, viens ir noziedznieks, bet otrs pilda savus dienesta pienākumus. Es saprotu, ka jūsu simpātijas ir maniaka pusē, to pusē, kuri apsargāja cilvēkus koncentrācijas nometnēs. Bet tie VDK darbinieki, kuri 40. gadā izveda no Latvijas desmitiem tūkstošu cilvēku, un padomju Gulagā gāja bojā desmitiem tūkstošu Latvijas iedzīvotāju... Vai šie Gulagā ir labie policisti vai maniaki?”; “Staļins nav vienāds ar Hitleru, Staļins apglabāja Hitleru, iznīcināja nacismu.”; “Un jūs, Boris Borisovič, zināt, pat ja jums ir pieejami un šie vēsturiskie fakti pastāvēja, tas nedod tiesības attaisnot to cilvēku rīcību, kuri kopumā sāka šo asinspirti un faktiski tas prasīja 20 miljonu padomju karavīru dzīvību, lai atbrīvotu ne tikai savu valsti, bet visu pasauli un Eiropas kontinentu no šī brūnā mēra. Un šodien, man šķiet, likt vienādības zīmi – tas, nu, katrā gadījumā ne tikai nav pareizi, manuprāt, tas ir kauns cilvēkam, kurš zina šo vēsturisko patiesību.”

2018. gada 11. janvāra raidījums “60 minūtes”

Raidījumā tiek izplatīti naidīgi un agresīvi izteikumi pret Ukrainu: “Paskaties, kā viņi jau pieauguši. Viņi labi saprot, ka viņiem tūlīt būs trieciens, un ātrāk: "Nē, nē, mums nav nekā! Nav ieroču!" Tak ātri saiņojiet somas un bēdziet no Ukrainas, jo jebkurā vietā, kur Donbasa virzienā parādīsies kaut vai tikai viens lādiņš, visa karaspēka daļa tiks iznīcināta, divīzija – visa divīzija, armija – visa armija. Tur paliks viena vienīga bedre!”; “Nē, mums nav... Tad izģērbieties kaili, uz Kijevu, marš, tikai kaili, tā, lai neko nenoslēptu, tad mēs jums noticēsim, ka jums nekā nav. Malači, puīši, pieauguši, vairs jau nav bērni, lai spēlētu kariņu. Viņi lieliski saprot, kas būs ar mums visiem. Tas ir blakus mums. Visa Ukrainas teritorija atrodas uzraudzībā, neviens nepakustēsies, neviens nevarēs nospiest mēlīti, viss degs, un nekas tur nebūs jādara ne amerikāņiem, ne NATO, ne arī jebkuram citam.”; “Draudēsīm! Sapratī? Mēs draudēsīm un apšausim jūs!... Tā ir armija? Jūs nelieši, bandīti! Desmit tūkstošus iznīcināja! Par katru atbildēsiet! Nemāci mani, ko man darīt! Vāciet prom no šejienes! Norādīsi man, ko darīt, nelieti! Ukrainu plānprātiņš!”; “Jūs jāiznīcina, jūs neesat vairāk neko pelnījuši! Mēs jūs iznīcināsim visus, visus jūs, visus!”; “Nevajag, nevajag... Nobijāties jau? Jau, jau kliezāt, ka jums nekā nav... Jums ir! Visu, kas jums ir... Mēs visi redzam, kas jums ir. Par katru patronu atbildēsiet!”

2018. gada 22. maija raidījums “Vakars ar Vladimīru Solovjovu”

Raidījuma ietvaros, diskutējot par konfliktu Ukrainā, raidījuma vadītājs vērš sevišķi naidīgus un agresīvus izteikumus pret Ukrainu: “Kur ir fotogrāfijas? Bet es jums atvedīšu Hlopkovu, kurš atrodas tur, un jūs pastāstīsiet viņam – puisim, kura acu priekšā nogalināja Mamaju, – jūs viņam pastāstīsiet par to, kā viņi paši sevi apšauj. Jūs pastāstīsiet tam nelietim no jūsu puses, kurš priecīgi teica: "Saņēmām trīs ieslodzītos Horļivkā, vienu nošāva uzreiz." Jūs to pastāstīsiet saviem neliešiem banderoviešiem! Un ziniet ...”; “Kāda puse ģimenes? Kur ir puse ģimenes? Tas ir tas, ka šis te piezvanīja? Kur tas bija? Par ko ar jums vienoties? Ar banderoviešiem viena saruna – pakārt vai nošaut. Vai jūs esat banderovietis? Banderovieti, jūs slikti dzirdat. Nacistiskajā Vācijā bija miljons nacistu. Viņi ir banderovieši vai nav? Kāda neatkarīga Ukraina

radās, pateicoties Ukrainas Sacelšanās armijai (UPA)? Attopieties, pan (uzvārds neskaidrs)! UPA pati sevi aptraipīja ar to, ka tā priecājas par... Jā, ka... Vai mēs slīcināsim ebrejus moskaļu asinīs? Tas bija jūsu plāns? Jūs esat neglābjami nacisti, antisemīti un bandīti un jūs vajag nošaut un pakārt! Visi banderovieši ir jānoved līdz vienam Nirnbergas kopsaucējam.”; “Ja banderovietis, tad nacists.”

II. LIETAS FAKTISKO APSTĀKĻU JURIDISKAIS NOVĒRTĒJUMS

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punkts noteic, ka elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un raidījumos nedrīkst ietvert mudinājumu uz naida kurināšanu vai aicinājumu diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai citu apstākļu dēļ. Savukārt Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 10. marta direktīvas 2010/13/ES (turpmāk – Direktīva) 6. pants noteic, ka dalībvalstis ar atbilstīgiem līdzekļiem nodrošina, ka audiovizuālo mediju pakalpojumi, kurus nodrošina to jurisdikcijā esoši mediju pakalpojumu sniedzēji, nesatur naida kurināšanu rases, dzimuma, reliģijas vai valstspiederības dēļ. Tātad gan Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums, gan Direktīva aizliedz programmās un raidījumos ietvert naidu kurinošu saturu. Ievērojot minēto, Padome turpmāk analizēs, vai programmas “Rossija RTR” saturā ir konstatējams naida kurināšanas aizlieguma pārkāpums.

Eiropas Savienības Tiesa 2011. gada 22. septembra spriedumā apvienotajās lietās C-244/10 un C-245/10 *Mesopotamia Broadcast AS METV and RojTV AS* ir skaidrojusi vārdu “kurināšana [mudināšana]” un “naids” nozīmi. Tiesa ir norādījusi, ka ar vārdiem “kurināšana [mudināšana]” un “naids” saprotama darbība, kas vērsta uz noteiktu rīcības virzīšanu, no vienas puses, un naidīguma vai atgrūšanas izjūtu attiecībā pret kādu cilvēku kopumu, no otras puses.

Latvijas Republikā Direktīvas noteikumi ir ieviesti, tos implementējot Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punkts noteic, ka elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un raidījumos nedrīkst ietvert mudinājumu uz naida kurināšanu vai aicinājumu diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes vai citu apstākļu dēļ. Savukārt Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 4. punkts paredz aizliegumu elektronisko plašsaziņas līdzekļu raidījumos ietvert aicinājumu uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu.

Latvijas krimināltiesību eksperts Dr.habil.iur. prof. Uldis Krastiņš nacionālā naida izraisīšanu ir skaidrojis kā: “*Uzskatu, teoriju izplatīšana mutiski vai rakstiski masu saziņas līdzekļos vai citādi, lai izraisītu naidīgu attieksmi pret kādu nāciju vai tautību. Nacionālā naida kurināšana var izpausties, piedēvējot kādai nācijai vai tautībai negatīvas, apkaunojošas tradīcijas, paražas vai tieksmes, aizvainojot kādas nācijas vai tautības īpašības, īpatnības u.tml.*”

Padome uzskata, ka elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā lietotais jēdziens “naida kurināšana” ir plašāks un sevī ietver saturiski šaurāku jēdzienu “nacionālā naida kurināšana”. Proti, var kurināt dažādu veidu naidu, tas ir, naids var būt vērsts pret dažādiem objektiem. Cita

starpā naida objekts var būt jeb naidu var vērst (kurināt) pret noteiktu nāciju, kā arī starp vairākām nācijām un to pārstāvjiem.

Līdz ar to ar jēdzienu “mudināšana uz naida kurināšanu” Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punkta izpratnē saprotams arī raidījumos ietverts tiešs vai netiešs ierosinājums uz naidīgu attieksmi, kādai nācijai vai tautībai piedēvējot negatīvas, apkaunojošas tradīcijas, paražas vai tieksmes, nolūkā radīt naidīgu attieksmi pret kādu citu nāciju vai tautību.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2012. gada tiesu prakses apkopojuma “Tiesu prakse krimināllietās par nacionālā, etniskā un rasu naida izraisīšanu” sadaļā 4.2.3. “Viedoklis un naida kurināšana” ir norādīts: “Vairākās Rīgas apgabaltiesas izskatītajās lietās, kur noziedzīgs nodarījums izpaudās, uzrakstot plašsaziņas līdzekļos vai ievietojot internetā etnisko naidu un nesaticību izraisošus komentārus, apsūdzētie norādīja, ka tas ir bijis tikai viņu viedoklis. Vienā no šāda veida lietām cietusī norāda, ka personas nodarījums viņu ir ļoti dziļi aizskāris, un tas nevar tikt vērtēts kā viedoklis. Tiesa, līdzīgi kā citās lietās, plašāk neanalizē šo argumentu. Taču, kā vairākkārt norādījis Senāts lietās par goda un cieņas aizskaršanu un kā tas izriet arī no Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses, arī viedoklis nedrīkst būt nesamērīgi aizskarošs. Vēl jo vairāk šis secinājums attiecināms uz naida kurināšanas aizliegumu, jo, ja lietās par goda un cieņas aizskaršanu ir nepieciešams līdzsvarot divas pamattiesības: tiesības uz vārda brīvību un goda un cieņas aizsardzību, tad šāda līdzsvarošana nav nepieciešama attiecībā uz izteikumiem, kas satur aicinājumus uz vardarbību pret kādu rasi, etnisko vai nacionālo grupu.”

Tātad arī viedokli, ja tas ir dziļi un/vai nesamērīgi aizskarošs, ir pamatoti vērtēt kā naida kurināšanu. Minētā atziņa apstiprināta arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2004. gada 17. decembra spriedumā lietā *Pedersen and Baadsgaard v. Denmark*. Spriedumā tiesa secinājusi, ka viedokļa paušana ir viena no cilvēka brīvībām, bet tajā pašā laikā viedoklis nedrīkst būt arī nesamērīgi aizskarošs.

2017. gada 31. maija/1. jūnija raidījums “Vakars ar Vladimīru Solovjovu”

Izvērtējot V. Žirinovska izteikumus, ir konstatējams mudinājums uz naida kurināšanu un aicinājums uz karu.

Raidījumā V. Žirinovskis norāda uz nepieciešamību baltiešos iedvest bailes, jo pretējā gadījumā Krievijai “*tiks spļauts virsū*”, tādējādi radot iespējamu draudu no Rietumu, tostarp Baltijas valstīm. Šādi izteikumi nepārprotami ir vērsti uz naidīgas attieksmes radīšanu pret Baltijas valstīm, respektīvi, pret valstspiederību, nacionalitāti. Tādējādi V. Žirinovskis attaisno tāds izteikumus, ka viss notikšot naktī (militāra iejaukšanās) un no rīta virs Baltijas valstu pilsētām plīvošot Krievijas karogs, ar to saprotot, ka militāru darbību rezultātā tiek ierobežota Baltijas valstu suverenitāte, kā arī nepieciešamība virzīt karaspēku līdz Varšavai, Berlīnei un visur citur, kur vien vajagot, kas nepārprotami ir aicinājums uz militāru darbību veikšanu, konflikta izraisīšanu.

Lai gan V. Žirinovska paustais ir uzskatāms par viedokli, tas ir vērtējams kā nesamērīgi aizskarošs tādā veidā, ka ar pausto tiek aicināts uz vardarbību un tiek kurināts naidis pret konkrētu valsti un valstspiederīgajiem. Kā jau secināts iepriekš, tad arī viedokli, ja tas ir dziļi un/vai nesamērīgi aizskarošs, ir pamatoti vērtēt kā naida kurināšanu. Minētā atziņa apstiprināta arī

Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2004. gada 17. decembra spriedumā lietā *Pedersen and Baadsgaard v. Denmark*. Spriedumā tiesa secinājusi, ka viedokļa paušana ir viena no cilvēka brīvībām, bet tajā pašā laikā viedoklis nedrīkst būt nesamērīgi aizskarošs.

Tātad secināms, ka programmā “Rossija RTR” 2017. gada 31. maija/1. jūnija raidījumā “Svētdienas vakars ar Vladimiru Solovjovu” ir pārkāpts Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punkts un 4. punkts, kā arī Direktīvas 6. pants.

2017. gada 25./26. oktobra raidījums “Vakars ar Vladimiru Solovjovu”

Līdzīgi kā 31.05/01.06.2017 raidījumā, arī šajā situācijā ir konstatējama analoga pieeja. Proti, vispirms V. Žirinovskis, izmantojot mītu, puspatiesību rada ieganstu pret noteiktu subjektu – Polijas valstspiederīgajiem – izjust naidu, tātad ir konstatējama naida kurināšana valstspiederības dēļ.

Turpinājumā, izmantojot šajā sadalā jau norādīto ieganstu, V. Žirinovskis attaisno vardarbības pielietošanu, tas ir, Krievijas karaspēka virzīšanu Polijas robežas virzienā un raķešu sūtīšanu no Kaļiņingradas uz Varšavu, kas nepārprotami ir aicinājums uz militāru darbību veikšanu, konflikta izraisīšanu.

Lai gan arī šajā gadījumā V. Žirinovska paustais ir uzskatāms par viedokli, tas ir vērtējams kā nesamērīgi aizskarošs tādā veidā, ka ar pausto tiek aicināts uz vardarbību un tiek kurināts naidis pret konkrētu valsti un valstspiederīgajiem, kas saskaņā ar iepriekš secināto arī ir kvalificējams kā naida kurināšana.

Tātad secināms, ka programmā “Rossija RTR” 2017. gada 25./26. oktobra raidījumā “Svētdienas vakars ar Vladimiru Solovjovu” ir pārkāpts Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punkts un 4. punkts, kā arī Direktīvas 6. pants.

2017. gada 1. novembra raidījums “60 minūtes”

Izvērtējusi raidījuma dalībnieka Ņ. Isajeva viedokli par iespējamajiem risinājumiem attiecībā uz pēdējo gadu notikumiem Ukrainā, Padome secina, ka programmā izplatītajā informācijā ir konstatējama naida kurināšana un aicinājums uz militāra konflikta izraisīšanu.

Izvērtējot Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Latvijas Republikas nacionālo tiesu praksi, jau iepriekš secināts, ka viedokli, ja tas ir dziļi un/vai nesamērīgi aizskarošs, ir pamatoti vērtēt kā naida kurināšanu. Minētā atziņa apstiprināta arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2004. gada 17. decembra spriedumā lietā *Pedersen and Baadsgaard v. Denmark*. Spriedumā tiesa secinājusi, ka viedokļa paušana ir viena no cilvēka brīvībām, bet tajā pašā laikā arī viedoklis nedrīkst būt nesamērīgi aizskarošs.

Nepastāv saprātīgas šaubas, ka tāda viedokļa izplatīšana, kur tiek aicināts 36 stundu laikā Ukrainā ievest Krievijas Federācijas karaspēku un pacelt tās karogu Kijevā, ir uzskatāma par naida kurināšanu, ko Padome pamato ar augšminēto tiesu praksi. Tāpat nepastāv saprātīgas šaubas, ka šāds Ņ. Isajeva aicinājums ir kvalificējams kā aicinājums uz militāru konfliktu, par ko liecina jau augstāk norādītās frāzes un ierosinājums pēc Kijevas ieņemšanas atslēgt Ukrainas masu informācijas līdzekļus, veidojot citu informatīvo telpu, kā arī ierosinājums vēlāk “strādāt ar Ukrainas rietumu daļu”.

Elektroniskā plašsaziņas līdzekļa atbildību pastiprina arī fakts, ka raidījuma vadītājs ar acīmredzami uzvedinošu jautājumu panāk N. Isajeva apstiprinājumu uzskatam, ka militāra spēka izmantošana ir labākais risinājums. Tieši pretēji, raidījuma vadītājam, konstatējot naida kurināšanu, aicinājumu uz militāru konfliktu, bija jāmēģina neitralizēt šādu izteikumu iespējamās sekas, nevis jāiedrošina tā izplatīšana.

Ievērojot minēto, secināms, ka programmā “Rossija RTR” 2017. gada 1. novembra raidījumā “60 minūtes” ir pārkāpts Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punkts un 4. punkts, kā arī Direktīvas 6. pants.

2017. gada 3. novembra raidījums “60 minūtes”

Padome, izvērtējusi konstatēto, secina, ka raidījumā ir konstatējama naida kurināšana pret latviešiem.

Raidījuma ietvaros tiek izplatīta melīga informācija, ka SS (*Schutzstaffel*) biedri tiek atzīti par Otrā pasaules kara dalībniekiem, tādējādi pielīdzinot SS (*Schutzstaffel*) biedrus jebkuram citam Otrā pasaules kara dalībniekam. Turpinājumā tendenciozi tiek skaidrots, ka latviešu soda bataljoni, kuri dedzinājuši sādžas ar visiem iedzīvotājiem Pleskavas apgabalā un citās PSRS teritorijās, koncentrācijas nometņu uzraugi tiek saukti neitrālā terminā, tādējādi noslaukot visas morāles robežas starp labo un sliktu.

Izvērtējot sižetu, ir konstatējams nepārprotams vēstījums – Latvijā tiek attaisnoti nacistu izdarītie noziegumi, Latvijā tiek atbalstīts nacisms, Latvija kopē nacistu metodes un ieceļ nacistiskos noziedzniekus varoņu kārtā. Nacisma atdzimšana Latvijā ir viens no Krievijas Federācijas plašsaziņas līdzekļu izmantotajiem naratīviem, tādējādi radot naidīgu attieksmi pret Latviju un tās valstspiederīgajiem.

Konkrētajā gadījumā ir nepārprotami konstatējama naida kurināšana. Padome minēto pamato ar Eiropas Savienības Tiesas 2011. gada 22. septembra spriedumā apvienotajās lietās C-244/10 un C-245/10 *Mesopotamia Broadcast AS METV and RojTV AS* sniegtajām atziņām. Spriedumā ir skaidrota vārdu “kurināšana [mudināšana]” un “naidis” nozīme. Tiesa ir norādījusi, ka ar vārdiem “kurināšana [mudināšana]” un “naidis” saprotama darbība, kas vērsta uz noteiktu rīcības virzīšanu, no vienas puses, un naidīguma vai atgrūšanas izjūtu attiecībā pret kādu cilvēku kopumu, no otras puses. Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis ar aktīvām darbībām (izplatot nepilnīgu, melīgu informāciju) rada iespaidu, ka Latvijā tiek atbalstīti nacistu izdarītie noziegumi, kā arī tiek mērķtiecīgi veidots priekšstats par nacisma atdzimšanu Latvijā, tātad latviešiem tiek piedēvētas negatīvas tieksmes.

Jāatzīmē, ka likuma “Par Otrā pasaules kara dalībnieka statusu” 3. pantā ir norādīti tie gadījumi, kuros persona nav uzskatāma par Otrā pasaules kara dalībnieku konkrētā likuma izpratnē. Likums paredz, ka ne bijušie nacistiskās Vācijas Nacionālsociālistiskās vācu strādnieku partijas vai tās paramilitārās struktūras SS (*Schutzstaffel*) biedri, ne bijušie nacistiskās Vācijas slepenpolicijas [gestapo (*Geheime Staatspolizei*)] darbinieki, drošības dienesta [SD (*Sicherheitsdienst des Reichsführers SS*)] darbinieki vai tās palīgvienību dalībnieki, ne personas, kas sdoītas par noziegumiem pret cilvēci, mieru, par kara noziegumiem, genocīdu – neatkarīgi

no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas – un citi pantā uzskaitītie subjekti nav atzīstami par Otrā pasaules kara dalībniekiem likuma izpratnē.

Līdz ar to ir konstatējama apzināta faktu sagrozīšana, nolūkā veidot naidīgu attieksmi pret latviešiem.

Ievērojot minēto, secināms, ka programmā “Rossija RTR” 2017. gada 3. novembra raidījumā “60 minūtes” ir pārkāpts Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punkts, kā arī Direktīvas 6. pants.

2018. gada 11. janvāra raidījums “60 minūtes”

Raidījuma ietvaros ir vairākkārtīgi konstatējami V. Žirinovska aicinājumi veikt militāras darbības Ukrainas teritorijā. Tāpat vairākkārt ir konstatējama naida kurināšana pret ukraiņiem, norādot, ka ukraiņi ir nelieši, negēļi, bandīti. Piedēvējot negatīvas īpašības ukraiņiem, V. Žirinovskis rada iemeslu daļai sabiedrības izjust naidu pret konkrētiem valstspiederīgajiem, tādējādi attaisnojot savus izteikumus, ka visus ukraiņus nošaut, iznīcināšot. No sižeta konstatējams, ka maniere, kādā V. Žirinovskis izplata izteikumus, ir īpaši agresīva.

Padomes ieskatā nepastāv šaubas, ka aicinājums nošaut un iznīcināt ukraiņus ir vērtējams kā naida kurināšana. Tāpat paustais par militāru darbību veikšanu Ukrainas teritorijā nepārprotami atbilst aicinājumam uz militāru konfliktu. Nav arī saprātīgu šaubu, ka V. Žirinovska paustā pozīcija ir vērtējama kā nesamērīgi aizskaroša, tādējādi tā kvalificējama kā naida kurināšana pret ukraiņiem.

Līdz ar to secināms, ka programmā “Rossija RTR” 2018. gada 11. janvāra raidījumā “60 minūtes” ir pārkāpts Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punkts un 4. punkts, kā arī Direktīvas 6. pants.

2018. gada 22. maija raidījums “Vakars ar Vladimiru Solovjovu”

Raidījuma vadītājs Vladimirs Solovjovs nepārprotami un atkārtoti vērš naidīgus izteikumus pret daļu Ukrainas valstspiederīgo. Precīzāk, raidījuma vadītājs norāda, ka daļa ukraiņu (banderoviešu) ir jāpakar un jānošauj. Turklāt Vladimirs Solovjovs daļu ukraiņu nodēvē par neglābjamiem nacistiem, antisemītiem un bandītiem. Piedēvējot negatīvas īpašības ukraiņiem, raidījuma vadītājs rada iemeslu daļai sabiedrības izjust naidu pret konkrētiem valstspiederīgajiem, tādējādi attaisnojot savus izteikumus, ka tos vajag pakārt un nošaut. No sižeta konstatējams, ka maniere, kādā izteikumi tiek izplatīti, ir sevišķi agresīva.

Nepastāv saprātīgas šaubas, ka raidījuma vadītāja aicinājums pakārt un nošaut daļu ukraiņu (banderoviešu) ir uzskatāms par naida kurināšanu valstspiederības dēļ. Padome uzskata, ka Vladimirs Solovjovs kurina naidu, piedēvējot ukraiņiem negatīvas īpašības, kas dod iemeslu daļai sabiedrības izjust naidu pret konkrētās valsts iedzīvotājiem, turklāt naida kurināšanu apzināti veic raidījuma vadītājs, tādējādi pastiprinot raidorganizācijas atbildību.

Lai gan raidījuma vadītājs expressis verbis aicina pakārt un nošaut “banderoviešus”, nevis ukraiņus, secināms, ka izteikumi ir vērsti pret ukraiņiem, pamatojoties uz turpmāko. Parasti

termins “banderovietis” tiek izmantots, lai raksturotu tos cilvēkus, kuri piekrīt un atbalsta fašistisko ideoloģiju vai Ukrainas nacionālistiskajiem ideāliem negatīvā nozīmē. Ņemot vērā, ka šobrīd pastāv konflikts starp Ukrainu un Krievijas Federāciju, termins “banderovietis” tiek izmantots arī, lai raksturotu tos cilvēkus, kuri cīnās pret Krievijas Federācijas agresiju un aizstāv savu valsti. Tāpat jēdziens tiek attiecināts uz 1) ukraiņiem, kas vēlas Ukrainas integrāciju ar Rietumvalstu organizācijām (piemēram, NATO un Eiropas Savienība); 2) Ukrainas karavīriem, kuri karo Donbasā Ukrainas valdības pusē; 3) Rietumukrainas iedzīvotājiem; 4) etniskajiem ukraiņiem. Tāpēc aicinājums pakārt un nošaut “banderoviešus” arī ir uzskatāms par centienu saasināt Ukrainas sabiedrības sašķeltību ar mērķi destabilizēt Ukrainas iekšpolitisko stāvokli. Ņemot vērā pastāvošo situāciju Ukrainā, pastāv iespēja, ka raidījuma vadītāja izteikumi varētu tikt pieņemti kā aicinājums vērst agresiju pret noteiktu Ukrainas sabiedrības daļu. Turklāt raidījuma ietvaros Vladimira Solovjova aicinājums nogalināt “banderoviešus” tiek lietots nevis runājot par “banderoviešiem”, kuri karoja Otrā pasaules kara laikā, bet par mūsdienu cilvēkiem, tādējādi naida kurināšana ir vērsta pret Ukrainas valsts piederīgajiem.

Līdz ar to secināms, ka programmā “Rossija RTR” 2018. gada 22. maija raidījumā “Vakars ar Vladimiru Solovjovu” ir pārkāpts Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punkts un 4. punkts, kā arī Direktīvas 6. pants.

III. PADOMES RĪCĪBA KONSTATĒTO PĀRKĀPUMU GADĪJUMĀ

Atbilstoši Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. punktam elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un raidījumos nedrīkst ietvert: mudinājumu uz naida kurināšanu vai aicinājumu diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai citu apstākļu dēļ.

Ņemot vērā šajā lēmumā konstatēto, kā arī turpmāk norādīto, Padome uzskata, ka programmas “Rossija RTR” 2017. gada 31. maija/1. jūnija, 2017. gada 25./26. oktobra, 2017. gada 1. novembra, 2017. gada 3. novembra, 2018. gada 11. janvāra un 2018. gada 22. maija raidījumos ir ietverta informācija, kas ir pretrunā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. un 4. punktā noteikto. Proti, programmas “Rossija RTR” raidījumos ietvertā informācija ir tiešā pretrunā un tādējādi būtiski pārkāpj Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. un 4. punktā noteiktos aizliegumus programmās iekļaut mudinājumu uz naida kurināšanu un aicinājumu uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu. Papildus, bez citviet šajā lēmumā norādītajiem argumentiem, Padome attiecībā uz programmas “Rossija RTR” raidījumiem ir izdarījusi arī šādus secinājumus.

Laikā, kad Krievijas Federācija preses brīvības indeksā ierindojas 148. vietā no 180 vietām un ievieš aizvien stingrākus ierobežojumus plašsaziņas līdzekļiem, ierobežo to iespējas sniegt objektīvas reportāžas un sekmē žurnālistu ētikas standartu graušanu¹ un elektroniskie plašsaziņas līdzekļi tiek izmantoti Krievijas ārpolitikas interesēm atbilstošas informācijas izplatīšanai, oficiāli argumentējot to ar savu tautiešu aizsardzību, Krievijas valstij pilnībā piederošās un

¹ Eiropas Parlamenta 2015.gada 10.jūnija rezolūcija par ES un Krievijas attiecībām. O.punkts un 12.-14.punkts (2015/2001(INI))

kontrolētās programmas “Rossija RTR” raidījumos ir konstatēta propaganda naida kurināšanas un aicinājuma uz karu vai militāru konfliktu formā, turklāt tajā izmantotie argumenti tiek attiecināti arī uz Latviju. Turklāt, ņemot vērā apstākli, ka Latvija līdz 1990. gadam bijusi Padomju Savienības sastāvā, kā arī to, ka Latvijā lielākā nacionālā minoritāte ir krievvalodīgie, šāda satura vienpusīgu sižetu izplatīšana Latvijas krievvalodīgo kopienai var radīt sajūtu, ka Latvijas valsts un latviešu tauta šo kopienu atstumj un pret to izturas ar naidu nacionālu iemeslu (valodas) dēļ, kā arī sekmēt sabiedrības segregāciju.

Raidījumi ne tikai vienpusīgi pasniedz informāciju, tie ir manipulatīvi inscenēti kā militārās agresijas palīg līdzekļi un tiek pozicionēti kā kara vešanas instrumenti. Arī gadījumos, kad naida kurināšanas vai aicinājuma uz karu epizodes konstatētas diskusiju raidījumos, Padomes ieskatā raidorganizācija nes atbildību par šādu viedokļu paušanas neierobežošanu un saprātīga viedokļu līdzsvara neesamību. Proti, gadījumā, ja diskusijas formāta piešķirtās tiesības tās dalībniekiem brīvi paust savu viedokli tiek izmantotas negodprātīgi jeb tādā veidā, kas ir atbilstošs plašsaziņas līdzekļa redakcionālajai politikai, Padomes ieskatā, vārda brīvības izmantošana nolūkā raisīt naidīgu attieksmi vai paust ar aicinājumu uz karu nav pieļaujama vārda brīvības izpaušme, jo tā neatbilst vispārējiem elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības mērķiem – informēt, izglītēt un izklaidēt sabiedrību, kā arī ir pretēji demokrātijas pamatprincipiem.

Vērtējot sižetus gan kontekstā, gan arī atsevišķus individuālus izteikumus, ir konstatējams gan nepārprotams aicinājums uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu, gan naida kurināšana etniskās un valstspiederības dēļ. Līdz ar to Padome secina, ka programmas “Rossija RTR” raidījumos atspoguļotā informācija nepārprotami un būtiski pārkāpj EPLL 26. panta 3. un 4. punktu, un ir pretrunā Direktīvas 6. pantam.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmā daļa noteic, ka Padome nodrošina uztveršanas brīvību un Latvijas teritorijā neierobežo elektroniskā plašsaziņas līdzekļa audiovizuālās programmas retranslāciju no citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts, izņemot gadījumus, kad elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā ir nepārprotami, nopietni un būtiski pārkāpti Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta noteikumi. Savukārt atbilstoši Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1. panta 28. punktam retranslācija ir Latvijā vai ārvalstīs izplatītas programmas uztveršana un tūlītēja pilnīga vai daļēja izplatīšana citā publiskā elektronisko sakaru tīklā, neizdarot programmā vai raidījuma saturā nekādus grozījumus.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmo daļu lasot kopsakarā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1. panta 28. punktā noteikto definīciju, secināms, ka Padome noteiktos gadījumos var pieņemt lēmumu par kādas programmas retranslācijas pārtraukšanu Latvijas teritorijā, neatkarīgi no tā, vai retranslāciju nodrošina tāds subjekts, kurš ir saņēmis Padomes izdotu retranslācijas atļauju vai apraides atļauju, vai subjekts, kurš to dara bez attiecīgas atļaujas, piemēram, tādēļ, ka atrodas citas valsts jurisdikcijā.

No minētā izdarāms secinājums, ka likumdevējs ir paredzējis Padomei tiesības ierobežot programmas “Rossija RTR” retranslāciju, ja tiek konstatēts nepārprotams un būtisks EPLL 26. panta 3. un 4. punkta pārkāpums.

Ievērojot lēmumā konstatēto, secināms, ka programmā “Rossija RTR” 2017. gada 31. maija/1. jūnija, 2017. gada 25./26. oktobra, 2017. gada 1. novembra, 2017. gada 3. novembra, 2018. gada 11. janvāra un 2018. gada 22. maija raidījumos ir pārkāpti EPLL 26. panta 3. un 4. punkta

pārkāpumi un ir iestājies Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmajā daļā paredzētais tiesiskais sastāvs.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmā daļa paredz ierobežot retranslāciju, ja ir pieļauti Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. pantā minētie nosacījumi. Padome uzskata, ka Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmā daļa ir tulkojama plašāk un ar likuma tekstā lietoto jēdzienu “retranslācija” ir jāsaprot ne tikai retranslācija Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1. panta 28. punkta izpratnē, bet arī jebkura cita veida ārvalstī veidotas programmas izplatīšana Latvijā. Tāpēc Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmā daļa ir attiecināma arī uz konkrētās lietas apstākļiem, kuros programma “Rossija RTR” Latvijā tiek izplatīta, neizmantojot retranslāciju. Šādu izpratni, ka Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmā daļa ir iztulkojama plašāk, Padome pamato ar Direktīvas mērķiem un Eiropas Savienības Tiesas praksi. Proti, Direktīvas 3. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka dalībvalsts nodrošina “uztveršanas brīvību”. Savukārt panta otrajā daļā ir noteikts, kādos gadījumos attiecībā uz televīzijas apraidi dalībvalsts var atkāpties no pienākuma nodrošināt uztveršanas brīvību. Padome uzskata, ka gadījumā, ja dalībvalsts drīkstētu atkāpties no pienākuma nodrošināt uztveršanas brīvību tikai gadījumā, ja ārvalsts televīzijas programma tiktu izplatīta retranslācijas ceļā, netiktu sasniegts Direktīvas mērķis ierobežot televīzijas apraidi tajos gadījumos, kad attiecīgie likuma pārkāpumi tiek pieļauti, televīzijas programmu izplatot jebkādā citā tehnoloģiskā veidā, nevis retranslējot to. Tāpēc, lai nodrošinātu Direktīvas mērķa (tiesības atkāpties no pienākuma nodrošināt uztveršanas brīvību, ja tiek pieļauti attiecīgie pārkāpumi jebkurā gadījumā neatkarīgi no programmas apraides veida) sasniegšanu, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmā daļa ir jātulko paplašināti, to attiecinot uz visiem apraides veidiem, ne tikai uz retranslāciju.

To, ka konkrētajā lietā Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmo daļu ir pamats tulkot paplašināti, Padome pamato ar Eiropas Savienības Tiesas spriedumos lietās *14/83 Von Colson and Kamann v. Land Nordrhein-Westfalen* (sk. sprieduma 26.punktu) un *C-106/89 Marleasing SA v. La Comercial Internacional de Alimentacion SA* (sk. sprieduma 8.punktu) sniegtajiem skaidrojumiem par to, kā dalībvalsts iestādei ir jāveicina direktīvas mērķu sasniegšana gadījumā, ja direktīva vispār nav ieviesta vai ir ieviesta nepilnīgi. Padomes ieskatā retranslācijas jēdzienam Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmā daļa jāietver visi programmas izplatīšanas veidi, tai skaitā satelīta apraide un programmas izplatīšana internetā.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma normas paredz Padomei tiesības izlemt, vai konkrētajā gadījumā administratīvais akts ir izdodams. Tāpat normatīvie akti neparedz izdot noteikta satura administratīvo aktu, tāpēc šāda administratīvā akta satura noteikšana ir Padomes kompetencē. Šādu kārtību likumdevējs noteicis Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 63. panta ceturtajā daļā, kas noteic: „Ja piemērojamā tiesību norma ļauj iestādei izlemt, vai administratīvo aktu izdot vai neizdot, bet izdošanas gadījumā nenosaka konkrētu tā saturu (brīvais administratīvais akts), iestāde vispirms apsver izdošanas lietderību. Ja iestāde secina, ka administratīvais akts ir izdodams, tā izdod šo aktu, ievērojot piemērojamā tiesību normā noteiktos ietvarus, un šajos ietvaros, pamatodamās uz lietderības apsvērumiem, nosaka administratīvā akta saturu. (..)”

Tādējādi Padomei visupirms ir jāveic visaptverošs lietderības apsvērumu vērtējums par administratīvā akta izdošanas un satura lietderību. Lietderības apsvērumu vērtēšanas kritēriji,

lemjot par brīvā administratīvā akta izdošanu, noteikti APL 66. panta pirmajā daļā, kas noteic, ka, apsverot administratīvā akta izdošanas vai tā satura lietderību, iestāde lemj:

- a. par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (legitīmu) mērķi;
- b. par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai;
- c. par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses;
- d. par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

Padome uzskata, ka lēmums ir nepieciešams, lai sasniegtu legitīmu mērķi, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

- a. Satversmes 116.pants paredz, ka personas tiesības, kas noteiktas Satversmes 100. pantā, var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību.
- b. Satversmes tiesa ir skaidrojusi, ka Satversme vārda brīvības ierobežojumus noteikusi vispārīgi, savukārt Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija (turpmāk – ECTK) dod konkrētākus kritērijus. Tāpēc attiecībā uz pieļaujamajiem plašākajiem vārda brīvības ierobežojumiem Satversmes normas jāinterpretē ECTK 10. panta izpratnē (*Satversmes tiesas 2003. gada 29. oktobra sprieduma lietā Nr. 2003-05-01 22. punkts*). Pamattiesību uz vārda brīvību ierobežojuma mērķis atzīstams par legitīmu tikai tad, ja tas atbilst ne vien Satversmes 116. pantā, bet arī ECTK 10. pantā minētajiem mērķiem, kuru labad var ierobežot vārda brīvību (*Satversmes tiesas 2010. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-45-01 9. punkts*).
- c. ECTK 10. panta otrajā daļā noteikts: *“Tā kā šo brīvību īstenošana ir saistīta ar pienākumiem un atbildību, tā var tikt pakļauta tādām prasībām, nosacījumiem, ierobežojumiem vai sodiem, kas paredzēti likumā un nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts drošības, teritoriālās vienotības vai sabiedriskās drošības intereses, nepieļautu nekārtības vai noziegumus, aizsargātu veselību vai tikumību, aizsargātu citu cilvēku cieņu vai tiesības, nepieļautu konfidenciālas informācijas izpaušanu vai lai nodrošinātu tiesas varu un objektivitāti.”*
- d. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmā daļa un attiecīgi 26. panta 3. un 4. punktā noteiktie gadījumi, kad iestādei ir tiesības ierobežot personas vārda brīvību (elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu retranslāciju no citām valstīm), pēc būtības jau paši par sevi norāda uz šā ierobežojuma legitīmajiem mērķiem, kas noteikti Satversmes 116. pantā un ECTK 10. panta otrajā daļā.
- e. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesības uz vārda brīvību nav absolūtas un tās nenozīmē visatļautību. Gan no Satversmes, gan arī no Latvijai saistošajiem starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem izriet, ka tiesības uz vārda brīvību var ierobežot. Valsts var noteikt vārda brīvības ierobežojumus gadījumos, kad personas tiesības uz vārda brīvību tieši ietekmē citu personu tiesības, kā arī

gadījumos, kad vārda brīvība rada nepārprotamus un tiešus draudus sabiedrībai (sk. *Satversmes tiesas 2003.gada 29.oktobra sprieduma lietā Nr. 2003-05-01 secinājumu daļas 22.punktu un Manfred Nowak. U.N. Covenant on Civil and Political Rights. CCPR Commentary. – Publisher N.P.Engel, Kehl, Strasbourg, Arlington, 1993, p.337*).

- f. Ievērojot minēto, Padome uzskata, ka par leģitīmo mērķi, saskaņā ar kuru ir pieļaujams ar administratīvo aktu ierobežot personas vārda brīvību saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmo daļu par 26. panta 3. un 4. punkta pārkāpumu, atzīstama valsts interese aizsargāt valsts drošību, teritoriālo vienotību un sabiedrisko drošību, nodrošinot aizsardzību pret sabiedrības segregāciju.

Padome uzskata, ka lēmums ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai. Ja aizsargājamo leģitīmo mērķi aizskar tieši elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmas retranslācija no citām valstīm, tad šādas retranslācijas ierobežošana viennozīmīgi novērš leģitīmā mērķa pārkāpumu. Šāds ierobežojums piemērots un pieļaujams, it īpaši attiecībā uz televīzijas programmu un neobjektīviem ziņu raidījumiem.

- a. Tostarp attiecībā uz vārda brīvības ierobežojuma vērtējumu jāņem vērā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk – ECT) izdarītie secinājumi par to, ka audiovizuāliem medijiem, kā radio un televīzijai, ņemot vērā to iespējas nodot ziņas caur skaņu un attēlu, piemīt spēja ātrāk un iedarbīgāk ietekmēt sabiedrību, nekā drukātajai presei (sk. *ECT sprieduma lietā Manole and Other v. Moldova 97. punktu*). Tātad arī sabiedrībai kaitīga informācija caur televīziju rada krietni ievērojamāku negatīvu efektu sabiedrībai, nekā drukātā prese. Līdz ar to pret televīzijas programmas ierobežošanu valstij nebūtu jāizvirza tik stingri kritēriji, kā attiecībā uz vārda brīvības ierobežošanu drukātajā presē. Šajā aspektā būtiski ņemt vērā televīzijas sižetu iedarbību uz skatītājiem ar dažādiem skatītāju uztveri ietekmējošiem paņēmieniem.
- b. Tāpat šajā aspektā jāņem vērā Satversmes tiesas 2003. gada 29. oktobra spriedumā lietā Nr. 2003-05-01 paustās atziņas. Šajā spriedumā tiesa atsaucās uz ECT bijušā prezidenta Luciusa Vildhābera sniegto viedokli intervijā, kurā viņš norādīja, ka būtu jānodala, kāda informācija vērtējama kā žurnālista vai kādas trešās personas viedoklis, bet kāda sniegta kā ziņu materiāls. Ziņu materiāliem vienmēr jābūt patiesiem, bet viedoklis vienmēr ir subjektīvs un emocionāls, tāpēc kādam var būt arī ļoti netīkams (sk. *sprieduma 24. punktu*). Tāpat šajā spriedumā norādīts, ka tiesības uz vārda un preses brīvību ir atvasinātas no sabiedrības tiesībām saņemt informāciju un nav uzskatāmas par kādām īpašām žurnālistam dotām tiesībām. Sabiedrībai ir tiesības saņemt patiesu informāciju – tā ir aksioma. Un mediju uzdevums un pienākums ir kalpot sabiedrības interesēm.
- c. Līdz ar to, Padomes ieskatā, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmajā daļā paredzētais instruments tiesību uz vārda brīvību ierobežošanai – elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu retranslācijas no citām valstīm ierobežošana – ir uzskatāms par piemērotu līdzekli leģitīmā mērķa sasniegšanai.

Padome uzskata, ka šāda lēmuma pieņemšana ir nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā, pamatojoties uz šādiem apsvērumiem.

- a. Konkrētajā gadījumā, kā tas secināts iepriekš, leģitīmā mērķa aizskārumu rada programmas “Rossija RTR” satura (raidījumu) retranslācija.
- b. ECT ir secinājusi, ka nevar izslēgt to, ka persona vai personu grupa atsauksies uz ECTK vai tās protokolos nostiprinātajām tiesībām, lai tām būtu “tiesības” uz rīcību, kas praksē nozīmē darbības, kuru nodoms ir ECTK noteikto tiesību vai brīvību sagraušana; jebkāda šāda graujoša darbība darītu galu demokrātijai. Tieši šīs bažas lika ECTK autoriem iekļaut tajā 17. pantu, kas nosaka: “*Neviena no (...) ECTK normām nav tulkojama kā kādas valsts, grupas vai personas tiesības veikt jebkuru darbību, kuras mērķis ir likvidēt (...) ECTK atzītās tiesības un brīvības vai ierobežot tās lielākā mērā nekā tas noteikts ECTK*” (*Collected Edition of the "Travaux Préparatoires": Official Report of the Consultative Assembly, 1949., 1949, 1235.-1239. lpp*). Nevajadzētu nevienam atļaut izmantot Konvencijas noteikumus, lai vājinātu vai iznīcinātu demokrātiskas sabiedrības ideālus un vērtības (*ECT sprieduma lietā Refah Partisi un Others v. Turkey [GC] Nr. 41340/98, 41342/98, 41343/98 and 41344/98, 99. punkts*). Tādējādi, lai garantētu demokrātiskas sistēmas drošību, stabilitāti un efektivitāti, valstij var būt nepieciešamība veikt īpašus pasākumus sevis aizsargāšanai. Tādēļ ECT ir atzinusi “sevi aizstāvēt spējīgas demokrātijas” jēdziena leģitimitāti (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielās palātas 2006. gada 16. marta sprieduma lietā Ždanoka v. Latvia 100. punkts*).
- c. Padomes ieskatā, uz konkrēto gadījumu ir attiecināms ECT judikatūrā nostiprinātais “sevi aizstāvēt spējīgas demokrātijas” jēdziens, no kura izriet valsts tiesības ierobežot ECTK paredzētās tiesības, tostarp, tiesības uz vārda brīvību, ja šīs tiesības tiek izmantotas pretēji ECTK paredzētajiem mērķiem. Arī Satversmes tiesa ir atzinusi, ka demokrātiskai valstij ir ne vien tiesības, bet arī pienākums aizsargāt principus, pamatojoties uz kuriem tā ir radīta (*sk. Satversmes tiesas 2006. gada 15. jūnija sprieduma lietā Nr. 2005-13-0106 13.6. punktu*).
- d. Konkrētajā gadījumā nav šaubu par to, ka programmas “Rossija RTR” raidījumos atspoguļotā informācija nepārprotami un būtiski nonāk pretrunā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta 3. un 4. punktu kā arī Direktīvas 6. pantu. Līdz ar to šī informācija ir pretrunā arī ar leģitīmo mērķi, kuru aizsargā Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26.pants. Tādējādi, Padomes ieskatā, ir nepieciešams novērst leģitīmā mērķa aizskārumu, ko rada programmas “Rossija RTR” retranslācija, lai aizsargātu valsts drošību, teritoriālo vienotību un sabiedrisko drošību. Bez tam, ņemot vērā televīzijas ievērojamo lomu informācijas sniegšanā iedzīvotājiem, Padome uzskata, ka nepastāv citi tiesiski mehānismi, kā ierobežot programmas “Rossija RTR” radīto aizskārumu, kā vien Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmajā daļā paredzētās Padomes tiesības ierobežot programmas retranslāciju.
- e. Padome uzskata, ka administratīvā akta ierobežojošo mērķi var sasniegt ar samērīgu laika periodu, uz kādu būtu ierobežojuma programmas “Rossija RTR” retranslācija Latvijas teritorijā. Padomes ieskatā šis laika periods ir 3 mēneši. Šāds laiks dod iespēju gan programmas “Rossija RTR” izplatītājam, gan tās retranslētājiem Latvijas teritorijā apsvērt un atrast atbilstošu risinājumu, lai pēc

programmas “Rossija RTR” retranslācijas iespējamās atsākšanas netiktu atkārtoti pārkāpti likumdevēja Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā noteiktie aizliegumi saistībā ar retranslēto programmu saturu.

Padome uzskata, ka šāda lēmuma pieņemšana ir atbilstoša un samērīga, ņemot vērā turpmāk norādītos apsvērumus.

- a. Tiesisko seku samērība (saprātīgums) jāapsver vienmēr, proti, katra administratīvā akta izdošanas gadījumā. Tiesību piemērošanas neatņemama sastāvdaļa ir tiesisko seku konkretizēšana un šajā posmā tiesību piemērotāja pienākums ir apsvērt tiesiskās sekas un izvēlēties tās sekas, kuras sasniedz tiesību mērķi – taisnīgumu (*Satversmes tiesas 2007. gada 28. februāra lēmuma lietā Nr. 2006-41-01 14.2. punkts*). Uz šādu iestādes pienākumu norāda arī APL 13. pantā nostiprinātais samērīguma princips, kas paredz, ka labumam, ko sabiedrība iegūst ar indivīdam noteiktajiem ierobežojumiem, ir jābūt lielākam, nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam. Būtiski privātpersonas tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu.
- b. Konkrētajā gadījumā ir skaidrs sabiedrības iegūstamais labums, proti, nebūt pakļautai propagandas informācijai, kas vienpusēji un neobjektīvi izplata plašu dažādu notikumu atspoguļojumu, kas tādējādi aicina uz kara vai militāra konflikta izraisīšanu un veicina naida kurināšanu etniskās vai valstspiederības dēļ. Līdz ar to ir noskaidrojams, kāds ir iespējamais kaitējums un zaudējumi, kas ar administratīvo aktu tiks nodarīti programmas “Rossija RTR” izplatītājam un tiem elektroniskiem plašsaziņas līdzekļiem, kas šo programmu retranslē un citā veidā izplata Latvijas teritorijā.
- c. Attiecībā uz tiesību uz vārda brīvību ierobežojumu programmas “Rossija RTR” izplatītājam, secināms, ka sabiedrības ieguvums ir lielāks kā personas tiesību aizskārums, jo sabiedrības interesēs ir tās pasargāšana no neobjektīviem un tendencioziem raidījumiem, kuru saturs aicina uz kara vai militāra konflikta izraisīšanu un veicina naida kurināšanu etniskās vai valstspiederības dēļ. Vienlaikus šajā gadījumā programmas “Rossija RTR” izplatītāja tiesības uz vārda brīvību nav īpaši aizsargājamās.
- d. Satversmes tiesa 2003. gada 29. oktobra spriedumā lietā Nr. 2003-05-01 secinājumu daļas 31. punktā ir atzinusi, ka preses pienākums ir sniegt tikai patiesu informāciju un vārda brīvība šajā aspektā ietver arī pienākumus un atbildību. Šādu secinājumu attiecībā uz žurnālistiem vairākkārt izdarījusi arī ECT, norādot, ka ECTK 10. pants tos aizsargā tikai tādā gadījumā, ja „tie darbojas godprātīgi, sniedz precīzu un pārbaudītu informāciju, ievērojot žurnālista ētiku” (*sk. Human Rights. The 1998 Act and the European Convention. London, Sweet & Maxwell, 2000, p.300, sk. arī Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway, para.65, 1996.gada 27.marta spriedumu lietā Goodwin v. United Kingdom, para.39 un 1999.gada 21.janvāra spriedumu lietā Fressoz and Roire v. France, para.54*).
- e. Tāpat Padome izvērtē arī iespējamās zaudējumus, kas līdz ar retranslācijas aizliegumu varētu rasties elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, kas retranslē programmu “Rossija RTR” Latvijas teritorijā.

- f. ECT ir atzinusi, ka plurālisms un demokrātija balstās uz kompromisu, kas prasa dažādas piekāpšanās no indivīdu puses, kuriem reizēm ir jābūt gataviem ierobežot dažas no savām brīvībām, lai nodrošinātu lielāku valsts stabilitāti kopumā (*ECT spriedums lietā Refah Partisi and Others v. Turkey [GC], Nr. 41340/98, 41342/98, 41343/98 and 41344/98, 99. punkts*). Tādējādi jautājums, kas tiek izvirzīts, ir par kompromisa panākšanu starp prasībām aizstāvēt demokrātisku sabiedrību, no vienas puses, un prasībām aizstāvēt cilvēktiesības, no otras puses. Ikreiz, kad valsts vēlas izmantot “sevi aizstāvēt spējīgas demokrātijas” principu, lai pamatotu iejaukšanos indivīda tiesībās, tai ir rūpīgi jāizvērtē apsveramā pasākuma mērogs un sekas, lai nodrošinātu iepriekšminētā līdzsvara panākšanu (*ECT 2006. gada 16. marta sprieduma lietā Ždanoka v Latvia [GC] 100. punkts*).
- g. Padome saskata pamatu pieņemumam, ka zaudējumi elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, kuri retranslē programmu “Rossija RTR”, kas var rasties saistībā ar lēmumā noteikto aizliegumu retranslēt programmu “Rossija RTR” uz noteiktu laiku, nebūs īpaši ievērojami. Līdz ar to Padome secina, ka sabiedrības ieguvums būs lielāks, nekā aizliegums komersantiem uz noteiktu laiku retranslēt programmu “Rossija RTR”, kuras raidījumu saturs rada būtisku kaitējumu sabiedrībai. Šāds tiesību ierobežojums ir attaisnojams ar sabiedrības tiesībām uz drošību un lielāku valsts stabilitāti kopumā.

Ievērojot iepriekš minēto, Padome uzskata, ka saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmo daļu ir pamats pieņemt lēmumu par aizliegumu retranslēt programmu “Rossija RTR” Latvijas teritorijā 3 mēnešus no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

- a. Šis lēmums atbilstoši APL 1. panta 3. punktam ir vispārīgais administratīvais akts, jo tas attiecas uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos. Proti, šis administratīvais akts attiecas uz jebkuru personu (elektronisko plašsaziņas līdzekli), kas Latvijas teritorijā veic programmas “Rossija RTR” retranslāciju Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1. panta 28. punkta izpratnē (*retranslāciju šī jēdziena plašākajā izpratnē atbilstoši šajā lēmumā iepriekš norādītajam*).
- b. Šis lēmums kā vispārīgais administratīvais akts paziņojams publiski oficiālajā laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”, atbilstoši Paziņošanas likuma 11. panta otrajai daļai.
- c. Saskaņā ar Paziņošanas likuma 11. panta piekto daļu un APL 70. panta pirmo daļu, šis lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas oficiālajā laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”.
- d. Padome saskaņā ar APL 62. panta trešo daļu norāda apsvērumus, kāpēc tā uzskata, ka pie konkrētā lēmuma pieņemšanas nebija nepieciešams uzklaut šī lēmuma adresātu viedokli.
- e. Tā kā konkrētajā gadījumā administratīvajā aktā noteiktais ierobežojums tiek vērsti pret jebkuru personu, kas retranslē programmu “Rossija RTR” Latvijas teritorijā, lai pasargātu būtiskas sabiedrības intereses, tad potenciālo adresātu uzklautšana ir faktiski neiespējama to ievērojamā skaita dēļ. Bez tam Padome administratīvajā aktā ir veikusi administratīvā akta potenciālo adresātu argumentu izvērtējumu un pamatojusi šāda ierobežojuma atbilstību tiesību uz vārda brīvību

aizsardzības kontekstā. Secinot, ka administratīvais akts samērīgi ierobežo personas, kas Latvijas teritorijā retranslē programmu “Rossija RTR”, tiesības un šādu ierobežojumu sabiedrības interesēs ir nepieciešams noteikt bez kavēšanās, potenciālo adresātu viedokļa uzklauššana varētu nebūt adekvāta.

IV. PADOMES RĪCĪBA NAIDU KURINOŠA SATURA IZPLATĪŠANAS GADĪJUMĀ EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVAS 2010/13/ES “AUDIOVIZUĀLO MEDIJU PAKALPOJUMU DIREKTĪVA” IZPRATNĒ

Tā kā programma Latvijas teritorijā tiek izplatīta (tai skaitā retranslēta) no Zviedrijas (programmas “Rossija RTR” apraides atļaujas turētājs Zviedrijas karalistē ir NCP “RUSMEDIACOM”), apskatot programmas izplatīšanas ierobežošanu Latvijas teritorijā, vērā ņemama Direktīva.

Direktīvas preambulas 36. apsvērumā noteikts, “izņēmuma kārtā un ar īpašiem nosacījumiem uztvērējas dalībvalstis var uz laiku pārtraukt televīzijas apraides retranslāciju”, bet Direktīvas preambulas 43. apsvērumā noteikts, ka “dalībvalstis var turpināt piemērot pasākumus, kas ierobežo televīzijas apraides brīvu apriti, bet tikai saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti šajā direktīvā, un saskaņā ar tajā noteikto procedūru.”

Direktīvas 3. panta 2. punktā noteikts, ka dalībvalsts var uz laiku pārtraukt televīzijas retranslāciju no citām valstīm, ja tiek izpildīti šādi nosacījumi:

- a. televīzijas apraide no citas dalībvalsts nepārprotami, nopietni un būtiski pārkāpj Direktīvas 27.panta 1. vai 2.punktu un/vai 6.pantu;
- b. iepriekšējos 12 mēnešos raidorganizācija vismaz divreiz ir pārkāpusi a) punktā minēto(-os) noteikumu(-us);
- c. attiecīgā dalībvalsts rakstiski ir paziņojusi raidorganizācijai un Komisijai par iespējamiem pārkāpumiem un par tās nodomu atbilstīgi rīkoties, ja šādi pārkāpumi atkal atkārtotos;
- d. apspriešanās ar raidītāju dalībvalsti un Komisiju 15 dienās pēc c. punktā minētā paziņojuma iesniegšanas nav noslēgusies ar izlīgumu, un iespējamais pārkāpums turpinās.

Padome 2017. gada 31. maija/1. jūnija, 2017. gada 25./26. oktobra, 2017. gada 1. novembra, 2017. gada 3. novembra, 2018. gada 11. janvāra un 2018. gada 22. maija raidījumos konstatēja naida kurināšanas pazīmes, kas atbilst Direktīvas 6. panta kritērijiem (naida kurināšana rases vai valstspiederības dēļ šo jēdzienu plašākajā nozīmē²). Ievērojot minēto, Padome ir nosūtījusi paziņojumus Eiropas Komisijai, Zviedrijas karalistes mediju regulatoram “Swedish Press and Broadcasting Authority” par konstatētajiem Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma un Direktīvas 6. panta pārkāpumiem un iespēju rast pusēm pieņemamu risinājumu atkārtotu

² 1965. gadā pieņemtās ANO Starptautiskā konvencijas par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu kontekstā jēdziens "rasu diskriminācija" nozīmē jebkuru atšķirību, izņēmumu, ierobežojumu vai priekšrocību, kuri pamatojas uz rases, ādas krāsas, ģints, nacionālās vai etniskās izcelšanās principiem un kuru mērķis vai sekas ir iznīcināt vai mazināt cilvēka tiesību un pamatbrīvību atzīšanu politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, kultūras vai jebkurā citā sabiedrības dzīves jomā, kā arī šo tiesību un pamatbrīvību izmantošanu vai realizēšanu uz vienlīdzības pamatiem. Sk. Tiesu prakses apkopojums. Tiesu prakse krimināllietās par nacionālā, etniskā un rasu naida izraisīšanu, 2012. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojs/kriminaltiesibas>

pārkāpumu gadījumā, kā arī informēja puses par nodomu ierobežot programmas “Rossija RTR” retranslāciju Latvijas teritorijā.

Padome ir saņēmusi Zviedrijas karalistes mediju regulatora viedokli, ka šādu pārkāpumu izskatīšana nav “Swedish Press and Broadcasting Authority” kompetencē, tādējādi secināms, ka nav iespējama aktīva darbība no atbildīgā regulatora konstatēto pārkāpumu turpmākai novēršanai. Tāpat, apspriežoties ar Eiropas Komisiju, netika rasts risinājums konstatēto pārkāpumu turpmākai novēršanai.

Padome ir informējusi programmas “Rossija RTR” veidotāju NCP “RUSMEDIACOM” par konstatētajiem Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma un Direktīvas 6. panta pārkāpumiem, kā arī norādījusi par nodomu ierobežot programmas “Rossija RTR” retranslāciju Latvijas teritorijā. Padome ir devusi iespēju programmas “Rossija RTR” veidotājam NCP “RUSMEDIACOM” sniegt paskaidrojumus par Padomes konstatētajiem pārkāpumiem. Programmas veidotāju viedoklis tika uzklauts Padomes 2018. gada 30. augusta sēdē, kā arī tika saņemti programmas veidotāja 2018. gada 7. septembra rakstveida paskaidrojumi.

Izvērtējot programmas “Rossija RTR” pārstāvju pausto 2018. gada 30. augusta Padomes sēdē un sniegtajos rakstveida paskaidrojumos norādīto, Padomes ieskatā, izvirzītajiem argumentiem nav izšķirošanas nozīmes, jo arī gadījumos, kad naida kurināšana vai aicinājuma uz karu epizodes ir konstatētas diskusiju raidījumos, raidorganizācija nes atbildību par šādu viedokļu paušanas neierobežošanu un saprātīga viedokļu līdzsvara neesamību. Proti, gadījumā, ja diskusiju formātā piešķirtās tiesības tās dalībniekiem brīvi paust savu viedokli tiek izmantots negodprātīgi jeb tādā veidā, kas ir atbilstošs plašsaziņas līdzekļa redakcionālajai politikai, Padomes ieskatā, vārda brīvības izmantošana nolūkā raisīt naidīgu attieksmi vai paust aicinājumu uz karu nav pieļaujama vārda brīvības izpausme, jo tā neatbilst vispārējiem elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības mērķiem – informēt, izglītēt un izklaidēt sabiedrību, kā arī ir pretēji demokrātijas pamatprincipiem.

Ievērojot minēto un pamatojoties uz Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmo daļu, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

nolemj:

Aizliegt retranslēt (tai skaitā izplatīt) programmu “Rossija RTR” Latvijas teritorijā trīs mēnešus no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Padomes priekšsēdētāja vietnieks

I.Āboliņš

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 188.panta otro daļu šo lēmumu var pārsūdzēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas, iesniedzot pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

Padome nolemj, ka šī lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā darbību. No Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmās daļas izriet, ka Padome attiecīgajā panta daļā noteiktajos izņēmuma gadījumos var ierobežot programmu retranslāciju no citām valstīm. Savā būtībā šāda programmas retranslācijas ierobežošana ir līdzīga Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21. panta otrajā daļā paredzētajai elektroniskā plašsaziņas līdzekļa darbības apturēšanai.

Līdzīgi šie juridiskie instrumenti ir tāpēc, ka ārvalsts elektroniskā plašsaziņas līdzekļa, kura programma tiek retranslēta Latvijā, darbību padome nevar apturēt, jo tas atrodas ārvalstī un ir pakļauts nevis Padomes, bet ārvalsts uzraugošajai institūcijai. Tomēr, kā izriet no Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.¹ panta pirmās daļas, tā vietā Padome var ierobežot ārvalsts elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmas retranslāciju Latvijā. Rezultāts abos gadījumos faktiski ir identisks, proti, elektroniskā plašsaziņas līdzekļa veidotā programma nenonāk līdz iespējamajai šīs programmas auditorijai Latvijā.

Tā kā retranslācijas ierobežošana savā būtībā ir līdzīga Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 21.panta otrajā daļā paredzētajam juridiskam instrumentam, kura mērķis ir ietekmēt elektroniskā plašsaziņas līdzekļa darbību, t.i., motivēt elektronisko plašsaziņas līdzekli turpmāk ievērot likumu un veidot savu programmu atbilstoši likuma prasībām, tad arī retranslācijas ierobežošanai ir tāds pats mērķis – motivēt ārvalsts elektronisko plašsaziņas līdzekli turpmāk veidot savu programmu atbilstoši Latvijas likumam, tajā skaitā Direktīvai.

Tā kā minēto apsvērumu dēļ retranslācijas ierobežošanai ir jākalpo kā elektronisko plašsaziņas līdzekli motivējošam instrumentam, tad šāda juridiskā instrumenta piemērošanas gadījumā retranslācijas ierobežošanai būtu jāsāk darboties nekavējoties un tai būtu jādarbojas neatkarīgi no tā, vai lēmums par retranslācijas ierobežošanu tiek pārsūdzēts. Tikai tādā gadījumā tiks panākts mērķis, ka retranslācijas ierobežošana motivē ārvalsts elektronisko plašsaziņas līdzekli turpmāk ievērot Latvijas likumu.

Pretējā gadījumā, t.i., ja lēmuma par retranslācijas ierobežošanu darbība tiktu apturēta lēmuma pārsūdzēšanas rezultātā, lēmums par retranslācijas ierobežošanu faktiski vairs nespētu pildīt savu uzdevumu motivēt likumu pārkāpušo elektronisko plašsaziņas līdzekli turpmāk ievērot likumu. Savukārt pēc, iespējams, vairākiem gadiem, kad beigtos tiesvedība strīdā par lēmumu, ar kuru būtu ierobežota retranslācija, apstākļi varētu būt mainījušies, un tāpēc lēmums par retranslācijas ierobežošanu faktiski varētu vairs nespēt pildīt savu uzdevumu motivēt ārvalsts elektronisko plašsaziņas līdzekli ievērot Latvijas likumu.

Padome arī uzsver, ka šādā gadījumā, kad retranslācijas ierobežošanas mērķis jeb šāda lēmuma uzdevums ir motivēt ārvalsts elektronisko plašsaziņas līdzekli turpmāk ievērot Latvijas likumu, ir svarīgi, ka retranslācijas ierobežošana kā likuma neievērošanas negatīvās sekas iestājas pēc iespējas ātrāk pēc likuma neievērošanas gadījumiem. Tikai šādā gadījumā retranslācijas ierobežošanai varētu būt vislielākā motivējošā ietekme uz ārvalsts elektronisko plašsaziņas līdzekli. Turpretim gadījumā, ja retranslācijas ierobežošana stātos spēkā tikai pēc vairākiem gadiem, kad varētu beigties tiesvedībā jautājumā par retranslācijas ierobežošanas tiesiskumu, retranslācijas ierobežošana kā likuma neievērošanas negatīvās sekas laika ziņā būtu attālinātas no likuma neievērošanas notikuma. Padome uzskata, ka tādā gadījumā retranslācijas ierobežošana faktiski varētu nespēt pildīt savu uzdevumu motivēt ārvalsts elektronisko plašsaziņas līdzekli turpmāk ievērot likumu. Turklāt, Padome uzskata, ka lēmumā konstatētie pārkāpumi ir tik smagi, ka pārsūdzība nedrīkstētu apturēt retranslāciju ierobežojošā lēmuma darbību, jo pārkāpumu smaguma dēļ, ir svarīgi, ka ārvalsts elektroniskais plašsaziņas līdzeklis pēc iespējas ātrāk un lielākā mērā kļūtu motivēts turpmāk ievērot Latvijas likumu.

Ievērojot minēto, Padome nosaka, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 185.panta ceturtnās daļas 2.punktu šā lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā darbību.